

JUSTITISMINISTERIET

Politi- og Strafferetsafdelingen

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 12. november 2012
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsbeh: Anne Høgenhaven Si-
mony
Sagsnr.: 2012-0030-1019
Dok.: 590793

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 210 (Alm. del), som Folketin-
gets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 2. november 2012.
Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karsten Lauritzen (V).

Morten Bødskov

/

Freja Sine Thorsboe

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 210 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”I Tv-avisen kl. 21:30 den 13. september 2012 fortalte voldtægtsoffer Mie Duijn, hvordan hun var blevet voldtaget i Spanien, men at hendes sag druknede i bureaukrati. Vil ministeren, evt. i fortrolighed, redegøre for, hvordan danske myndigheder har assisteret Mie Duijn i at få en retfærdig rettergang i Spanien, samt lovgrundlaget og praksis for sager, hvor danske statsborgere udsættes for kriminalitet i andre EU-lande?”

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet samt spørgsmålene nr. 211-213 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

”1. Til brug for besvarelsen af spørgsmålene har jeg indhentet en udtalelse fra Nordsjællands Politi om den konkrete sag, der er omtalt i spørgsmål nr. 210. Nordsjællands Politi har i den forbindelse oplyst følgende:

”Nordsjællands Politi modtog den 5. maj 2011 en henvendelse fra advokat Helle Hald på vegne af Mie Duijn, der var blevet udsat for voldtægt begået under en studietur i Barcelona, med anmodning om registrering af den anmeldelse, der allerede var indgivet til spansk politi, og hvor forurettede den 2. og 3. maj 2011 havde afgivet forklaring, ligesom advokaten ønskede at blive beskikket som bistandsadvokat for Mie Duijn. Anmeldelsen blev registreret, og der skete beskikkelse af bistandsadvokat.

Den 23. juni 2011 anmodede bistandsadvokaten om, at dansk politi tog kontakt til spansk politi med henblik på at få oplyst status på sagen samt få oplyst, hvorvidt forurettede skulle afgive vidneforklaring i Spanien. Anmodningen blev videresendt til Eurojust den 29. juni 2011, og den danske repræsentant i Eurojust videresendte samme dag anmodningen til den spanske repræsentant.

Medio august rykkes for svar, og 29. august 2011 modtages og videresendes en redegørelse fra spansk politi. Af denne fremgår bl.a., at sagen er blevet efterforsket, og at der den 3. maj 2011 er foretaget anholdelse af en hovedmistænkt samt to andre personer. De sidstnævnte er efterfølgende løsladt.

Medio oktober 2011 spørger advokaten til sagen og via Eurojust kan Nordsjællands Politi den 19. oktober 2011 orientere advokaten om, at ifølge de seneste informationer har spansk politi meddelt, at der ikke bliver behov for yderligere politiafhøringer af Mie Duijn, at sagen nu er hos en spansk undersøgelsesdommer, og at den spanske repræsentant ved Eurojust søger yderligere oplysninger og statusopdatering.

I tiden frem til april 2012 er der løbende korrespondance mellem advokaten, Nordsjællands Politi og Eurojust. Der modtages oplysninger bl.a. om, at sagen (fortsat) beror hos undersøgelsesdommeren, og at en kendt, mulig gerningsmand, er løsladt uden kaution. Oplysning fra bistandsadvokaten om, at Mie Duijn er villig til at rejse til Spanien for at afgive vidneforklaring for retten, videregives via Eurojust til de spanske myndigheder.

Den 16. april 2012 modtager Nordsjællands Politi via Eurojust i dansk oversættelse afgørelse af 8. marts 2012 fra den spanske undersøgelsesdommer. Afgørelsen må forstås som en afvisning af sagen på det foreliggende grundlag (svarende til en dansk påtaleopgivelse på grund af bevisets stilling). Det anføres, at der er tale om en midlertidig afgørelse, der kan ankes inden 3 dage. Det fremgår videre af afgørelsen, at undersøgelsesdommeren har modtaget en e-mail fra Eurojust, hvori der bl.a. meddeles, at Mie Duijn ønsker at rejse til Spanien og afgive vidneforklaring. Retten finder det ikke nødvendigt for Mie Duijn at afgive vidneforklaring. Ifølge oplysninger fra Spanien løber ankefristen på 3 dage fra tidspunktet for forkyndelse af afgørelsen for Mie Duijn.

Afgørelsen sendes af Nordsjællands Politi samme dag til stævningstjenesten til forkyndelse, ligesom den pr. mail sendes til bistandsadvokaten, der 17. april 2012 sender en klage direkte til undersøgelsesdommerens embede i Spanien.

I en beslutning af 2. maj 2012 meddeler undersøgelsesdommeren bistandsadvokaten, at anke kun kan finde sted, såfremt den forurettede har givet møde i sagen med advokat og rettergangsfuldmægtig.

Den 8. maj 2012 anmoder den danske repræsentant i Eurojust sin spanske kollega om at bistå med en afklaring af, hvorledes afgørelsen af 2. maj 2012 skal forstås. Anmodningen videresendes samme dag til myndigheden i Spanien.

Der er flere gange via Eurojust rykket for svar fra de spanske myndigheder, men et sådant foreligger endnu ikke.”

Som det fremgår, har Nordsjællands Politi – via Eurojust – ydet betydelig bistand til den forurettede og hendes bistandsadvokat i forbindelse med den konkrete sag, der er blevet efterforsket og behandlet af de spanske myndigheder, da forbrydelsen skete i Spanien. Nordsjællands Politi har således via Eurojust haft held til at tilvejebringe oplysning om, hvilken myndighed der behandlede sagen, og hvad status i sagen var, ligesom Nordsjællands Politi har videreformidlet beskeden om, at forurettede var villig til at rejse til Spanien for at afgive vidneforklaring, til den spanske undersøgelsesdommer, der behandlede sagen.

2. For så vidt angår politiets og anklagemyndighedens håndtering af tilfælde, hvor danske forurettede har været udsat for en forbrydelse i udlandet, kan jeg oplyse, at der i Rigsadvokatmeddelelse nr. 8/2007 om vejledning, orientering og underretning af forurettede i straffesager, udpegning af en kontaktperson for forurettede og vidner mv. er fastsat nærmere retningslinjer for politiets og anklagemyndighedens vejledning af forurettede i sager, hvor lovovertrædelsen er begået i udlandet, og hvor efterforskningen og retsforfølgningen finder sted i det pågældende land.

Af Rigsadvokatmeddelelsen fremgår det indledningsvis, at retsplejelovens regler om vejledning, orientering og underretning af forurettede i straffesager ikke kan antages at finde anvendelse i sager, hvor lovovertrædelsen er begået i udlandet, når efterforskningen og retsforfølgningen finder sted i det pågældende land.

Det anføres i den forbindelse, at dette bl.a. er en konsekvens af det forhold, at politi og anklagemyndighed i Danmark, når lovovertrædelsen er begået, efterforskes og retsforfølges i udlandet, ikke er i besiddelse af de oplysninger, der er nødvendige for at yde den sædvanlige vejledning mv. til forurettede efter reglerne i retsplejeloven, jf. §§ 741 e og 741 f.

Efter Rigsadvokatmeddelelsen skal dansk politi bl.a. modtage anmeldelser fra forurettede om lovovertrædelser begået i et andet EU-land, når der er tale om sædelighedsforbrydelser og grovere overtrædelser af straffeloven, hvor vold, trusler eller

anden personfarlig kriminalitet indgår. Eftersom gerningsmanden, vidner og bevismateriale typisk befinder sig i det land, hvor lovovertrædelsen er begået, vil efterforskningen og strafforfølgingen, som altovervejende hovedregel skulle gennemføres i dette land. Politiet skal derfor straks efter at have modtaget anmeldelsen, videresende denne til den relevante myndighed i det pågældende EU-land.

Herudover skal politiet efter Rigsadvokatmeddelelsen vejlede forurettede om reglerne i retsplejelovens § 741 a om muligheden for beskikkelse af en bistandsadvokat i sager om bl.a. vold eller sædelighedsforbrydelser. Politiet skal endvidere sørge for, at spørgsmål om beskikkelse af bistandsadvokat efter retsplejelovens § 741 a indbringes for retten, der træffer afgørelsen om, hvorvidt der kan ske beskikkelse af en bistandsadvokat i den konkrete sag.

I den forbindelse bemærkes, at en bistandsadvokat, der beskikkes for en forurettet i en dansk straffesag, efter retsplejelovens § 741 c bl.a. skal underrettes om retsmøder i sagen. Herudover har bistandsadvokaten adgang til de dokumenter i sagen, der vedrører den forurettede, ligesom bistandsadvokaten – når der er rejst tiltale i sagen – har adgang til at gøre sig bekendt med det øvrige materiale i sagen, som politiet har tilvejebragt.

Den danske retsplejelovs regler om bistandsadvokatens ret til underretning og til sagens dokumenter finder imidlertid ikke anvendelse i sager, der efterforskes og retsforfølges i udlandet. Disse sager behandles selvsagt efter retsplejereglerne i det pågældende land, og en bistandsadvokat her i landet for en dansk forurettet vil i disse tilfælde alene modtage de nævnte oplysninger i det omfang, det måtte følge af reglerne i det land, hvor strafforfølgingen finder sted.

Efter Rigsadvokatmeddelelsen kan politi eller anklagemyndighed, når en forurettet, der i udlandet har været udsat for en forbrydelse, ønsker underretning om sagens behandling mv., endvidere henvise vedkommende til at rette henvendelse til Udenrigsministeriets Borgerservice eller den danske ambassade for det pågældende land. Den danske ambassade for det pågældende land vil herefter kunne anvise en lokal engelsktalende advokat, som på vegne af forurettede kan følge efterforskningen og en eventuel retssag og rapportere direkte til forurettede. Dette gælder alene i de tilfælde, hvor den forurettede ikke allerede har fået beskikket en bistandsadvokat i det land, hvor lovovertrædelsen er begået.

Jeg kan endvidere oplyse, at håndteringen af tilfælde, hvor danske forurettede har været udsat for en forbrydelse i udlandet, netop har været drøftet i Anklagemyndighedens Fagudvalg

om Personfarlig Kriminalitet, hvor samtlige politikredse og regionale statsadvokaturer er repræsenteret.

Flere af fagudvalgets medlemmer tilkendegav, at man i flere tilfælde på samme måde som Nordsjællands Politi har bistået danske forurettede og deres bistandsadvokater med f.eks. via Eurojust at formidle kontakt til myndighederne i de lande, hvor strafforfølgningen fandt sted, med henblik på at indhente oplysninger om sagens forløb, sagsakter mv. Fagudvalgets medlemmer oplyste i den forbindelse, at det i nogle tilfælde lykkes at formidle en sådan kontakt og tilvejebringe de ønskede oplysninger, mens man i andre tilfælde end ikke modtager svar fra myndighederne i det pågældende land.

Det kan tilføjes, at rigsadvokaturen ikke er i besiddelse af nærmere oplysninger om, i hvilket omfang dansk politi og anklagemyndighed bliver involveret i sådanne sager, herunder hvor der efter anmodning sker beskikkelse af en bistandsadvokat her i landet. Disse sager bliver således ikke særskilt registreret i politiets sagsbehandlingssystem, men på baggrund af drøftelserne i fagudvalget er det rigsadvokaturens indtryk, at der er tale om et begrænset antal sager.

3. For så vidt angår det internationale samarbejde i straffesager kan jeg oplyse, at Danmark – navnlig inden for Europa – indgår i et tæt samarbejde med andre lande om at yde gensidig retshjælp i straffesager. Formålet med dette samarbejde er, at landenes myndigheder yder hinanden bistand i forbindelse med efterforskning og retsforfølgning af konkrete straffesager. International gensidig retshjælp omfatter navnlig fremskaffelse af beviser, udlevering af bevismateriale, udlevering af akter og dokumenter, ransagning, beslaglæggelse, afhøring af sigtede og vidner samt forkyndelse af dokumenter.

Myndighederne i Danmark kan således anmode myndighederne i et andet land om retshjælp med henblik på bistand til en igangværende efterforskning eller retsforfølgning i Danmark.

De internationale aftaler om retshjælp omfatter imidlertid ikke den situation, at en forurettet eller dennes bistandsadvokat ønsker oplysning om en straffesags status eller fremsendelse af dokumenter eller andre beviser i straffesager.

Derfor ligger det som udgangspunkt også uden for rammerne af det internationale politisamarbejde og strafferetlige samarbejde, at dansk politi og anklagemyndighed på vegne af en forurettet eller dennes bistandsadvokat retter henvendelse til udenlandske myndigheder med henblik på at modtage oplysning om en verserende sags status eller med henblik på at få tilsendt dokumenter eller andre bevismidler vedrørende en straffesag, der behandles i det pågældende land.

Dette gælder også med hensyn til anvendelse af internationale samarbejdsorganer som Eurojust, Europol og Interpol, der er etableret med henblik på at understøtte det internationale politisamarbejde og strafferetlige samarbejde.

Eurojust, der blev oprettet af EU-medlemsstaterne i 2002, har således som sit overordnede formål at lette og forbedre samarbejdet mellem medlemsstaternes myndigheder om efterforskning og retsforfølgning af alvorlige, grænseoverskridende lovovertrædelser særligt i de tilfælde, hvor kriminaliteten er organiseret. Dansk politi samarbejder med andre politimyndigheder inden for Europolsamarbejdet forudsætter tilsvarende, at dansk politi efterforsker eller yder bistand til en udenlandsk efterforskning i en konkret sag på de nævnte områder, mens Interpol eksempelvis kan bistå dansk politi med efterforskning i straffesager, efterlysning af personer, begæring om anholdelse mv. i relation til sager, der efterforskes i Danmark.

Dansk politi og anklagemyndighed har således ikke inden for rammerne af de internationale aftaler om gensidig retshjælp mulighed for at pålægge en udenlandsk myndighed at udlevere oplysninger til brug for en dansk forurettet eller dennes bistandsadvokat om f.eks. en verserende sag, herunder få tilsendt dokumenter eller andre bevismidler vedrørende en straffesag, der verserer i det pågældende land.

Når dansk politi – som det f.eks. var tilfældet i den konkrete sag nævnt i pkt. 1 ovenfor – i flere tilfælde alligevel har haft held til at tilvejebringe oplysninger om konkrete straffesager i udlandet til forurettede og dennes bistandsadvokat, beror dette således på velvilje fra de pågældende udenlandske myndigheders side og ikke på, at de udenlandske myndigheder er forpligtet til at udlevere sådanne oplysninger til danske myndigheder.

4. Som det fremgår af det ovenfor anførte, har danske forurettede, som i udlandet har været udsat for en grovere personfarlig forbrydelse, mulighed for at få beskikket en bistandsadvokat her i landet, hvis der ikke allerede er beskikket en advokat i det land, hvor lovovertrædelsen er begået. Bistandsadvokaten kan bistå forurettede under sagens behandling f.eks. med at kontakte de udenlandske myndigheder.

Dansk politi og anklagemyndighed har i flere tilfælde – som det f.eks. illustreres af den konkrete sag, hvor Nordsjællands Politi har ydet betydelig bistand til forurettede og dennes bistandsadvokat, jf. pkt. 1 ovenfor – bistået en dansk forurettet og dennes bistandsadvokat med at etablere kontakt til myndighederne i det land, hvor lovovertrædelsen er begået, og med at tilvejebringe oplysninger om sagens status mv. Det ligger

imidlertid uden for rammerne af de internationale aftaler om gensidig retshjælp at tilvejebringe oplysninger til brug for en dansk forurettet eller dennes bistandsadvokat om f.eks. en verserende sag, og tilvejebringelse af oplysninger herom beror således på de udenlandske myndigheders velvilje.

Det skal i den forbindelse understreges, at efterforskning og strafforfølgning i et andet land selvsagt sker efter retsplejereglerne i det pågældende land, herunder også når det gælder omfanget af vejledning og underretning af den forurettede og dennes danske bistandsadvokat samt mulighederne for at få beskikket en bistandsadvokat i det land, hvor lovovertrædelsen er begået. Danske myndigheder, herunder dansk politi og anklagemyndighed, har ikke indflydelse på en sådan efterforskning og strafforfølgning, som foretages af myndighederne i andre lande i overensstemmelse med deres nationale ret vedrørende lovovertrædelser, der er begået i og strafforfølges i de pågældende lande.

Afslutningsvis kan jeg oplyse, at jeg med henblik på en nærmere drøftelse af de eksisterende muligheder for at bistå danske forurettede og deres bistandsadvokater i sager, hvor lovovertrædelsen er begået i udlandet, har inviteret Rigspolitiet, Udenrigsministeriets Borgerservice, Advokatrådet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater og en repræsentant for bistandsadvokaterne til et møde. På mødet forventer jeg endvidere en nærmere drøftelse af, hvad det konkret er, forurettede og deres bistandsadvokater efterspørger i denne type sager.”

Justitsministeriet kan henholde sig til Rigsadvokatens udtalelse.